

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ORHAN PAMUK VE ELİF ŞAFAK'I ALGILAMA DÜZEYLERİ

*Bilal KIRIMLI**

ÖZET

Günümüz Türk romanının önemli iki ismi olan Orhan Pamuk ve Elif Şafak gerek eserleriyle gerekse kişilikleriyle en fazla konuşulan ve toplumda tartışmalara sebep olan isimlerdir. Orhan Pamuk ve Elif Şafak isimleri eserleriyle birlikte, toplumsallıkla iç içe birer edebiyat olguları olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmada bu tanınmış yazarların, toplumun önemli bir kesitini oluşturan üniversite öğrencilerince nasıl tanınıp algılandığı araştırılmaya çalışılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlarla, bu iki yazarımızın, dolayısıyla da çağdaş Türk edebiyatının toplumla, toplumun kesitleriyle nasıl bir ilişki içinde olduğunun anlaşılmasına katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bunun için Türkiye'deki 10 üniversiteden rastgele seçilen sınıflarda 550 öğrenciye anket uygulanarak toplanan veriler SPSS 11.5 programında memleket değişkenine göre frekans, yüzde ve Chi-square analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin, bu yazarları algılamasında sosyal ve siyasal dinamiklerin etkili olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Orhan Pamuk, Elif Şafak, Üniversite Öğrencileri, Roman

UNIVERSITY STUDENT'S PERCEPTION LEVELS OF ORHAN PAMUK AND ELİF ŞAFAK

ABSTRACT

Two important names of modern Turkish novel, Orhan Pamuk and Elif Safak are mentioned and discussed in society for their personalities and their work. Together with their work their names are also appear as a literature fact . This study aims to search how university students know and perceive those two

* Yrd. Doç. Dr. KTÜ Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü kirimlibilal@yahoo.com

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

well-known authors. The results of the study aims to contribute to the understanding of relation between Turkish literature and society. A questionnaire application were done among 550 randomly selected students from 10 universities in Turkey. To analyse the data, SPSS 11.5 program were used and the frequency, percentage, and Chi-square analysis were done. The study has shown that social and political dynamics effects students perception of those two authors.

Key Words: Orhan Pamuk, Elif Şafak, Students of University, Novel.

Giriş

Bir edebî eserin ve yazarının algılanışı, edebiyat tarihindeki yerini alışı birçok yönüyle sosyolojik bir hadisedir. Bilhassa günümüzün iletişim dünyası, eseri ve yazarı çok geniş kesimlere ulaştırarak edebiyat olgusunu daha fazla toplumsal alana taşımaktadır. Her şeyden önce yazar bireysel özellikleriyle beraber toplum içinde yaşayan birisidir ve Pospelov'un belirttiği gibi her zaman belli bir toplumsal katmanın kişisidir, toplumun ve kültürün belirli çevreleriyle ilişkedir (Pospelov 1984, 26). Yazarın içinde doğup büyüdüğü aile, toplumsal kesim; yaşadığı yer, muhit; yaşadığı dönem; aldığı eğitim ve çalıştığı işler edebiyat olgusunun araştırılması ve incelenmesinde kullanılacak biyografik unsurlardır. Bu unsurların edebî metnin incelenmesinde tek başına belirleyici olarak kullanılması kabul görmese de ve “özellikle tenkit yönünden” bunların önemli sayılması tehlikeli görülse de (Wellek 1983, 100) edebî çalışmalara ışık tutacağı aşikârdır (Moran 1985, 109-128).

Edebî eserde kullanılan dil, toplumun yüzyıllar içinde oluşturduğu ortak iletişim sistemidir ve birçok bakımdan kendi toplumunun damgasını taşır. Edebiyat, dili kullanırken sadece bir bildirişim aracı olarak değil sosyal ve kültürel yapı unsurlarının taşıyıcısı olarak da kullanır ve bu yönüyle de sosyalleşmenin bir vasıtası olur. Dolayısıyla edebiyat olgusunun sosyalliği dili kullanımı bakımından da önemli bir husus olarak ortaya çıkmaktadır.

Yazarın muhayyilesinin ürünü olan eserin dünyasının da bir sosyal yapısı vardır ve içeriğindeki “ben”ler birbirleriyle ilişki içindedirler. Edebiyatın sosyallikle ilişkisi en çok bu bakımdan, yani içeriğindeki sosyal unsurlar bakımından incelenmiştir. Bilhassa roman ve hikâye gibi çok daha geniş bir dünyayı yansıtmaya imkânı bulunan

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

türler, hem sosyolojik muhtevaları hem de etkileri bakımından, bazen edebî bağlamın dışına taşırılarak tartışmalara konu edilmektedir.

Edebî eserin kitap şeklinde veya diğer basın yayın vasıtalarıyla ortaya çıkışı sosyal ve ekonomik şartlar içinde gerçekleşir. Robert Escarpit, bir “eser” olarak kitabın, ticari şekilde dağıtılan, arz ve talep kanununa uymaya mecbur bir ürün olduğunu ifade eder ve ona göre bu bir endüstridir (Escarpit 1968,7). Bilhassa 20. yüzyıldan itibaren basın yayın işi, pazarlama ve piyasa dinamikleri içinde ciddi bir ekonomik sektördür artık. Edebî eserin, üretim-pazarlama-tüketim ilişkileri içinde bir tüketim nesnesi olup metalaştığı da ifade edilmektedir (Goldman 2005, 24-25). Ayrıca edebiyatın basım ve yayımının siyasi, sosyal amaçlara ulaşmanın bir vasıtası olarak kullanıldığını iddia edenler vardır (Saunders 2004, 34).

Yayımlanan eser, çeşitli sosyal ve kültürel kesimlere mensup insanlar tarafından karşılanır, okunur ve algılanır. Yazar tarafından bir edebî eserin yazılıp basın yayın vasıtalarıyla insanlara ulaştırılmasından sonra birtakım etkiler ve tepkiler meydana gelir. Bunlar elbette ki bir “eleştirmen”in veya bir “okur”un değerlendirmeleri şeklinde olabildiği gibi çok değişik kişi ve kesimler tarafından farklı seviye ve amaçlarla da yansıtılabilmektedir. Bilhassa günümüzün iletişim ortamında edebiyat olgusunun toplumdaki yansımaları farklı boyutlar kazanabilmektedir.

Edebiyat bilimiyle uğraşanların veya eleştirmenlerin incelemeleri ve görüşleri, o eser hakkındaki en derli toplu bilgileri ve hükümleri taşıyacaktır. Fakat bu bilgiler ve hükümler, geniş okuyucu kitlesinin ilgisi dışında dar bir “edebiyatçı” çevresine ulaşan yazılı kaynaklar olarak kalır veya bu sahanın araştırmacıları tarafından çeşitli vesilelerle değerlendirilip kaynak gösterilerek yazılacak edebiyat tarihlerine katkı yaparlar. Bunun yanında edebiyat çevresinden çeşitli kişiler basın yayın organlarında edebî eserle ve yazarla ilgili şahsi görüşlerini dile getirirler. Bazen eseri tam olarak okumadan sunulan bu ifadeler geniş kitlelerde yankı bularak o eserin ve yazarının toplumda algılanmasını etkilemektedir. Lehte veya aleyhteki bu ifadeler ve tavırlar eserin tanıtımına katkıda bulunduğu gibi o eser ve yazarı hakkında geniş kitlelerin kanaatlerini de yönlendirmiş olur.

Sıradan okuyucunun edebiyat olgusundaki rolü ise, edebî eseri büyük oranda basın yayının şekillendirdiği iletişim ortamında satın alıp okuyarak eserden şu ya da bu şekilde etkilenmek ve çevresindekilere eserden bahsederek bir nevi eserin tanıtımına sebep olmaktır. Burada edebî eserin, bireylerle ve çeşitli sosyal kesimlerle nasıl bir etkileşim içine girdiği, insanları ne yönde etkilediği; yazarın

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

algılanışında, çeşitli iletişim vasıtalarında dillendirilen kanaatlerle birlikte veya onlara rağmen ne kadar etkili olduğu konuları karşımıza çıkmaktadır.

Ayrıca eserin yanında yazar da bütün yönleriyle edebiyat olgusunun doğrudan bir parçası hâline gelebilmektedir. Hatta bazen yazar eserin önüne geçirilerek toplumsal meselelerin tartışılmasının bir aracı yapılabilmektedir. Ülkenin sosyal ve kültürel hayatında önemli bir mesele şeklinde ortaya çıkan eseri, yazarı ve bunların etrafındaki tartışmaları değişik toplumsal kesimlerin nasıl algıladıkları, bunlar karşısında nasıl tavır aldıkları yaşanan edebiyat olgusunun anlaşılması bakımından önemli olsa gerektir.

Araştırmanın Amacı:

Gerek Orhan Pamuk gerekse Elif Şafak son yıllarda romanları en fazla satılan, haklarında en fazla yazı yazılan ve Türk edebiyat dünyasında en fazla söz edilen yazarlardandır. Türkiye dışında da tanınmış olan bu yazarlardan Orhan Pamuk'un 2006 yılında Nobel Edebiyat Ödülünü alması, kamuoyunda değişik değerlendirmelere sebep olmuştur. Romanları toplumsal kesimler arasında tartışmalara yol açan Elif Şafak'ın Aşk romanı kısa sürede satış rekorları kırmıştır. Kısacası bu iki romancı son 10-15 yılın en çok konuşulan yazarlarıdır.

Araştırmamızda, bu iki tanınmış Türk romancısını üniversite gençliğinin algılama düzeyleri tespit edilip değerlendirilmeye çalışılmıştır. Böylece çağdaş Türk romanı ve romancısının, bu yazarlar ve eserleri bağlamında da olsa, toplum tarafından nasıl algılandıklarının anlaşılması amaçlanmıştır.

Problem Cümlesi:

Toplum içinde önemli bir kesimi oluşturan üniversite öğrencilerinin Orhan Pamuk ve Elif Şafak algıları ne düzeydedir?

Alt Problemler:

1. Üniversite öğrencilerinin Orhan Pamuk ve Elif Şafak'ı tanıma düzeyleri ve tanıma kaynakları nelerdir?
2. Üniversite öğrencilerinin Orhan Pamuk ve Elif Şafak'ın romanlarını satın alma ve okumaları arasındaki ilişki ne düzeydedir?
3. Üniversite öğrencilerine göre Orhan Pamuk ve Elif Şafak'ın romanlarının çok satılma nedenleri nelerdir?
4. Üniversite öğrencilerinin ne kadar Orhan Pamuk ve Elif Şafak'ın romanlarını okumuştur?

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

5. Orhan Pamuk ve Elif Şafak'ın romanlarını okuyan öğrencilerin beğenileri ne düzeydedir?
6. Orhan Pamuk ve Elif Şafak'ın romanları üniversite öğrencilerinin düşüncelerini ne düzeyde etkilemektedir?
7. Orhan Pamuk ve Elif Şafak hakkında Türklüğe hakaret ettikleri iddiasıyla yapılan hukuki girişimleri üniversite öğrencileri nasıl karşılamaktadırlar?
8. Orhan Pamuk'a Nobel Edebiyat Ödülü verilmesini üniversite öğrencileri nasıl değerlendirmektedirler?

Yöntem:

Bu çalışma betimsel nitelikte tarama (survey) modeliyle yapılmış bir araştırmanın ürünüdür. "Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır." (Karasar 2006, 77). Çalışmada, Orhan Pamuk ve Elif Şafak'ın üniversite öğrencilerince nasıl algılandıkları, yapılandırılmış anket sorgulamasıyla tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi:

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktayken, örneklemini Atatürk Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Rize Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Muş Üniversitesi, Adıyaman Üniversitesi, Celal Bayar Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi'nde okuyan 550 öğrenci oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi:

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla araştırmacı tarafından Orhan Pamuk ve Elif Şafak anketi geliştirilmiştir. Anketin geliştirilmesi sürecinde ilgili literatür taranarak uzman kişilerden hem içerik hem de görünüş açısından destek alınmıştır.

Ankette Orhan Pamuk'la ilgili 16, Elif Şafak'la ilgili 14 soruya yer verilmiştir.

Anketler; ilgili üniversitelerde tespit edilen öğretim üyelerine posta ile gönderilmiş, öğretim üyelerine rastgele seçilen sınıflarda uygulandıktan sonra posta aracılığı ile toplanmıştır. Gönderilen 550 anketin 487 adedi değerlendirilebilecek şekilde dönmüştür.

Toplanan veriler SPSS 11.5 programı aracılığıyla, anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak alınıp, memleket değişkenine göre frekans, yüzde ve Chi-square analizi yapılarak değerlendirilmiştir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

Bulgular ve Yorumlar:

Araştırmamızda öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplar anket maddeleri hâlinde sunulup yorumlandı.

1. soruyla, öğrencilerin Orhan Pamuk ve Elif Şafak'ı kim olarak tanıdıkları sorgulanmaktadır. Öğrenciler; *gazeteci, roman yazarı ve bilmiyorum* seçeneklerinden tercih yapmışlardır. % 96,5'i Orhan Pamuk'u roman yazarı ve % 2,3'ü gazeteci olarak tanıdıklarını belirtirken %1,2'si ise *bilmiyorum* seçeneğini işaretlemiştir.

Aynı soru, Elif Şafak'la ilgili olarak *akademisyen* seçeneği ilave edilerek sorulmuştur. Öğrencilerin büyük çoğunluğu (% 81,3) Elif Şafak'ı da roman yazarı olarak tanıdıklarını belirtmektedir. Buna karşılık % 13,9 gibi bir oranla da gazeteci olarak tanıdıklarını belirtmişlerdir ki bunun Şafak'ın köşe yazarlığı yapmasından kaynaklandığı söylenebilir. *Bilmiyorum* seçeneğini işaretleyenler % 4,2 ve *akademisyen* seçeneğini işaretleyenlerin oranı % 0,6'dır.

2. olarak, öğrencilerin yazarlarla ilgili bilgilerinin en fazla hangi kaynağa dayandığını sorgulayan bir soru sorulmuştur. *Televizyon, gazete-dergi, internet, romanları ve çevreden duyduklarım* şeklindeki 5 seçenekten Orhan Pamuk için % 40,2 *televizyon*; % 13,1 *gazete-dergi*; % 4,1 *internet*; % 30,3 *kitapları* ve % 12,2 *çevreden duyduklarım* şeklinde iken, Elif Şafak için bu oranlar sırasıyla % 13,7; % 23,4; % 4,9; % 43,3; ve % 14,6'dır. Burada dikkat çeken dağılım, *televizyon*'un Pamuk için % 40,2 ile en fazla bilgilenmenin kaynağı olmasına karşılık Şafak için % 13,7 olmasıdır. Yine *kitapları* seçeneğinin Pamuk'ta % 30,3; Şafak'ta % 43,3 olması da kayda değer bir veri olarak karşımıza çıkmaktadır.

3. soru bu yazarların romanlarını satın alıp almadıklarına yönelik bir sorgulamadır. Öğrencilerin % 69,9'u Pamuk'un, %51,6'sı ise Şafak'ın kitaplarını satın almadıklarını belirtmektedir. Pamuk için %14,2'si, Şafak için %26,7'si sadece bir tane kitabını satın aldıklarını ifade etmişlerdir. Pamuk'un romanlarını satın almadıklarını beyan edenlerin % 69,9 gibi yüksek bir oranda çıkması dikkat çekicidir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin yarıdan fazlasının bu iki önemli yazarın kitaplarını almamasının, bu iki yazara karşı bir tavırdan çok Türkiye'deki kitap alma ve okuma oranının düşük olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Pamuk'un kitaplarını satın almayanların oranının Şafak'a nazaran % 19 fazla olması da önemli bir veridir.

4. soruda kitap satın alma ve okuma arasındaki ilişki sorgulanmaktadır. Romanlar kendilerinde olduğu hâlde okumadıklarının olup olmadığı sorulmuştur. Öğrencilerden kendilerinde Pamuk'un romanlarından bulunduğunu söyleyenlerin %

Turkish Studies

56'sı *hayır* deyip bu romanları okuduklarını, % 28,7'lik kesim *evet* diyerek okumadıklarını belirtirken %15,3'ü ise *okumuyorum* seçeneğini tercih edip okumamakta biraz kararlı olduklarını ifade etmişlerdir. Şafak'ın romanlarından kendilerinde olduğunu ve okuduklarını beyan edenlerin oranı Pamuk'a göre biraz daha yüksektir (% 65,8). % 24,2'lik kesim *evet* diyerek okumadıklarını, %10 ise *okumuyorum* diyerek okumamakta kararlı olduklarını belirtmek istemişlerdir. Bu sonuçlarla ortalama % 34'lük bir kesimin bir vesile ile romanları aldıkları ama okumadıkları ortaya çıkmaktadır ki bu da yüksek sayılabilecek bir orandır. Bu soruda memleket değişkenine göre Orhan Pamuk için anlamlı farklılık olurken (x^2 : 57,49; sd: 24; P: 048) Elif Şafak için bu farklılık yoktur. Bu değişkene göre Güneydoğu ve Doğu Anadolu'dan olan öğrencilere nazaran diğer bölgelerden olan öğrenciler daha fazla *okumuyorum* seçeneğini tercih etmişlerdir.

5. soruyla, öğrencilerin romanları satın almalarında en etkili sebebin ne olduğu sorgulanmaktadır. Bu soruya verilen cevaplar arasında dikkat çeken husus, *roman okuma isteği* şikkının Pamuk'ta ve Şafak'ta % 18,7 ve % 16,4 oranlarında olmasına karşılık, *çevre tavsiyesiyle* aldığı belirtenlerin oranlarının Pamuk'ta % 13,1; Şafak'ta ise % 33,6 olmasıdır. *Televizyondaki konuşmaları* etkili oldu diyenler Pamuk'ta % 16,4 iken Şafak'ta % 4,5; yazarın *kendisini beğeniyor olmam* Pamuk'ta % 12,5; Şafak'ta % 20,5; *reklamlar* diyenlerin oranı Pamuk'ta % 10,2; Şafak'ta % 10,4'tür. Buradan Şafak'ın romanlarının Pamuk'a oranla daha geniş kesimlerce beğenilip etraftakilere tavsiye edildiğini çıkarmak mümkündür. Bu soruya verilen cevaplarda da memleket değişkenine göre Pamuk için anlamlı farklılık bulunurken (x^2 : 59,461; sd: 30; P: ,001) Şafak için bulunmamaktadır. Ek 1'de görüleceği gibi Pamuk'un kendisini beğendiği için romanlarını alanların oranı Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu öğrencilerde diğer bölgelere göre çok daha fazladır.

6. soru bir yönüyle 5. sorunun devamı sayılabilecek mahiyettedir. Burada yazarların romanlarının çok satmasının en önemli sebebinin ne olduğu sorulmuştur. *Reklam, edebî başarısı, dikkat çeken beyanları, bazı çevrelerce desteklenmesi* ve *hepsi* şıklarından *edebî başarıyı* en önemli sebep gösterenlerin oranı Pamuk'ta % 17,7; Şafak'ta % 46,6'dır. Bazı çevrelerce desteklenmesi ise Pamuk'ta % 29,9 iken Şafak'ta % 8,1'dir. *Dikkat çeken beyanlarının* romanların satışında en fazla rol oynadığını düşünenlerin oranı Pamuk'ta % 24,1 iken Şafak'ta % 13,6'dır. Bu oranlar Şafak'ın romanlarının yine 5. maddedeki gibi daha fazla okunup benimsendiğini ve Pamuk'a karşı daha fazla bir tavır alındığını göstermektedir. Bu soruya verilen cevaplarda da Orhan Pamuk için

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

memleket değişkeni açısından anlamlı farklılıklar vardır (χ^2 : 79,581; sd: 30; P: ,000). Romanlarının çok satmasının en önemli sebebi olarak edebi başarısını gösterme oranı Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu öğrencilerde diğer bölgelere göre belirgin derecede yüksektir.

7. soruda öğrencilere yazarların romanlarını okuyup okumadıkları sorulmuştur ve *hiç okumadım*, *1 kitap okudum*, *2 kitap okudum*, *ikiden fazla okudum* ve *hepsini okudum* seçenekleri verilmiştir. Buna göre Şafak'ın romanlarının okunmasının bölgelere göre daha homojen bir dağılım gösterdiğini söylemek mümkündür. Ek 1'de görüldüğü gibi *hiç okumadım* seçeneğini işaretleyenlerin oranı Pamuk için % 57,9; Şafak için ise % 43,7'dir. *Bir kitap okudum* diyenler Pamuk için % 23,7; Şafak için ise % 29,5'tir. Burada çok çarpıcı sonuç gerek Pamuk'un gerekse Şafak'ın hiçbir romanını okumadıklarını söyleyenlerin oranlarının bu kadar yüksek oluşudur. 1 roman okuduklarını söyleyenlerin oranı da Pamuk'ta % 23,7; Şafak'ta ise % 29,5'tir. Hepsini okudum diyenler Pamuk'ta % 0,2 iken Şafak'ta % 1,7 gibi düşük bir orandır. Elbette ki öğrenciler arasında bu iki yazarı okumak istemeyenler çıkacaksa da bir ülkede romanları en çok satan yazarların üniversite öğrencileri arasında bu kadar az okunuyor olması o ülkedeki okuma alışkanlığının azlığını ortaya koyan bir göstergedir.

Ek 1'de görüldüğü gibi Orhan Pamuk'un romanlarını okumadığını söyleyen öğrencilerin oranı Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinden olanlara nazaran Karadeniz, Ege ve İç Anadolu bölgelerinden olanlarda daha fazladır. Bu da memleket değişkeni açısından Pamuk için anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir.

Okudukları romanları beğenip beğenmemelerini sorgulayan 8. soruda, Pamuk'la ilgili cevaplarda en fazla % 43,9'la *fikrim yok*, Şafak'ta ise % 36,5'le *beğendim* seçeneği tercih edilmiştir. Pamuk için diğer seçenekler % 32,1 *beğendim*, % 10,4 *beğenmedim*, % 7,5 *çok beğendim* ve % 6,1 *hiç beğenmedim* seçeneğidir. Şafak'ta ise diğerleri % 26,9 *çok beğendim*, % 26,4 *fikrim yok*, % 2,5 *hiç beğenmedim* seçeneğidir. Bu sonuçlara göre Pamuk'a oranla Şafak'ın romanlarının daha fazla beğenildiğini söylemek mümkündür. Bir başka dikkat çekici veri Orhan Pamuk'un romanlarını beğenip beğenmeyenler arasında memleket değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmasıdır ki (χ^2 : 82,994; sd:24; P: ,000) verilen cevaplara bakıldığında *çok beğendim* veya *beğendim* diyenlerin oranı Doğu Anadolu'da % 62,8; Güneydoğu Anadolu'da % 66,7 iken Karadenizlilerde %24,5; İç Anadolu'da %32; Ege'de % 19,2; Akdenizlilerde %

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

30,5 ve Marmaralılarda ise % 47,1'dir. Şafak için ise memleket değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

9. soruda 8. sorunun devamı olarak “*Yazarların romanlarını beğendiyseniz sebebi nedir?*” diye sorulmuştur ve her iki yazar da *konularından hoşlanmış olmam* veya *edebî açıdan beğenmiş olmam* seçenekleri daha çok tercih edilmiştir. Pamuk’la ilgili cevaplarda bunların oranı sırasıyla % 31,4 ve % 46,3 iken Şafak’ta % 49,6 ve % 36,9’dur. Bu verilerden öğrencilerin Şafak’ın romanlarının konularını daha çok beğendiği sonucunu çıkarmak mümkündür. Yazarın *kendisini beğenmiş olmam* ve *düşüncelerinden hoşlanmış olmam* seçenekleri Pamuk ve Şafak’ta birbirine çok yakındır: Pamuk: % 1,7 / % 9,7. Şafak,% 1,2 / % 9,6. Bu soruya verilen cevaplarda da yine sadece Pamuk için memleket değişkeni açısından anlamlı farklılığın olduğu söylenebilir (x^2 : 41,046; sd: 24; P: ,016). Pamuk için, *konularından hoşlanmış olmam* veya *edebî açıdan beğenmiş olmam* seçeneklerini Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu öğrencilerin tercih etme oranı diğer bölgelere göre daha yüksektir.

10. soru, “*Yazarın romanlarını beğenmediyseniz sebebi nedir?*” şeklindedir. Bu soruda en çok tercih edilen seçenekler Orhan Pamuk için; *yazarın kendisini sevmiyorum* % 36,1 ve *düşüncelerinden hoşlanmadım* % 26,7’dir. Şafak için ise *düşüncelerinden hoşlanmadım* % 29,9 ve *edebî açıdan beğenmedim* % 24,5’tir. *Yazarın kendisini sevmiyorum* seçeneğini tercih edenlerin oranı Şafak’ta % 18,4’tür. Bu oranlara bakıldığında öğrencilerin Şafak’a nazaran Pamuk’a karşı daha fazla bir tavır içinde oldukları görülür.

11. soru, “*Pamuk / Şafak’ın romanlarından başlayıp da bitiremedikleriniz oldu mu?*” şeklinde romanların okunabilirliği ile ilgili bir sorgulama idi. *Hayır, zevkle okudum* diyenler Pamuk için % 26,6; Şafak için % 66,2’dir. *Hayır, zor da olsa bitirdim* diyenler Pamuk için % 36,1; Şafak için % 15,4’tür. Bu soruya *evet, beğenmedim* diyenler Pamuk için % 28,3; Şafak için % 14,2’dir. *Evet, anlayamadım* diyenlerin oranı ise Pamuk için % 9; Şafak için % 4,2’dir. Memleket değişkeni açısından 11. soruda da sadece Pamuk için anlamlı farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır (x^2 : 48,347; sd: 18; P: ,000). *Hayır, zevkle okudum* ve *hayır, zor da olsa bitirdim* diyenlerin oranı Doğu Anadolu ve bilhassa Güneydoğu Anadolu öğrencilerde Ek 1’de görüldüğü gibi çok daha yüksektir. Bu sonuçlarla Şafak’ın romanlarının daha fazla okunup bitirildiği; Pamuk’un romanlarını okumaya başlayanların % 37,3’ünün bitiremediği söylenebilir.

12. soruda, öğrencilerin okudukları romanlardan etkilenip etkilenmedikleri sorgulanmaktadır. Pamuk’un romanları için en fazla % 44’le *hiç etkilemedi* seçeneği işaretlenirken Şafak’ın romanları için

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

% 38,8'le *biraz etkiledi* seçeneği en fazla tercih edilmiştir. Pamuk için diğer seçenekler % 33,7 *etkilemedi*; % 18,2 *biraz etkiledi*; % 4,1 *evet*, *çok etkiledi* şeklindedir. Şafak için ise % 26,5 *etkilemedi*, % 22,6 *hiç etkilemedi* ve % 12,1 *evet*, *çok etkiledi* şeklindedir. Öğrenciler, Pamuk'un romanlarının düşüncelerini daha az etkilediklerini kabul etmektedirler. Bu soruda hem Pamuk için (x^2 : 85,882; sd: 18; P: ,000) hem de Şafak için (x^2 : 30,091; sd: 18; P: 037) memleket değişkenine göre anlamlı farklılığın olduğu ortaya çıkar. Güneydoğu ve Doğu Anadolu'dan olan öğrenciler Pamuk'un romanlarının düşüncelerini daha fazla etkilediklerini belirtmektedirler. Şafak için ise *hiç etkilemedi* seçeneğini en az tercih eden öğrenciler Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu öğrencileridir. Ayrıca *evet*, *çok etkiledi* seçeneğini en fazla tercih eden Ege bölgesinden olan öğrencilerdir.

13. soru, kamuoyunda olduğu gibi edebiyat dünyasında da tartışmalara sebep olan, Pamuk ve Şafak hakkında “*Türklüğe hakaret iddiasıyla*” mahkemeye başvurulmasıyla ilgilidir. Bu şikâyetlerden sonra yapılan tartışmalar, çoğu zaman edebîliğin dışına çıksa da, bir şekilde Orhan Pamuk ve Elif Şafak olgusunun toplumsallığını arttırmış ve bu isimlerin çok daha geniş kitlelere ulaşmasına sebep olmuştur. Soruda öğrencilere, yazarların *Türklüğe hakaret ettiği iddiasıyla mahkemeye başvurulmasını nasıl karşıladıkları* sorulmuş ve *fikir özgürlüğüne tahammülsüzlük / fikrim yok / açılması gerekirdi* seçenekleri verilmiştir. Bu girişimi *fikir özgürlüğüne tahammülsüzlük* olarak görenler Pamuk için % 20,6; Şafak için % 21,4. *Fikrim yok* diyenler Pamuk için % 24, 9; Şafak için % 53,1. *Açılması gerekirdi* diyenler Pamuk için 54,4; Şafak için 25,4'tür. Bu sonuçlara bakıldığında öğrencilerin yarıdan fazlası Pamuk için bu davanın açılması gerektiği kanaatinde iken Şafak için ise *açılması gerekirdi* diyenlerin oranı % 25,4'tür. Her iki yazar için de memleket değişkenine göre anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır (Pamuk: x^2 :74,439; sd:12; P:,000 ve Şafak: x^2 : 43,263: sd: 12; P: ,000). Güneydoğu ve Doğu Anadolu öğrenciler, yazarlar hakkında dava açılmasını daha fazla *fikir özgürlüğüne tahammülsüzlük* olarak görürken diğer bölgelerden olanlar aksine *açılması gerekirdi* seçeneğini daha fazla tercih etmişlerdir.

14. soru 13. soruyla alakalıdır ve bu soruda öğrencilere yazarlar hakkında dava açılmasının onlarla ilgili görüşlerini etkileyip etkilemediği sorulmuştur. Etkilemediğini söyleyenlerin oranı Pamuk için % 52,7 iken Şafak için % 71,1'dir. *Olumlu yönde etkiledi* diyenlerin oranı Pamuk için % 5,7; Şafak için ise % 4,4'tür. Bu soruya verilen cevaplarda memleket değişkenine göre her iki yazar için de anlamlı farklılık ortaya çıkmaktadır. (x^2 : 35,414; sd: 12; P: ,000 ve Şafak: x^2 : 26,914; sd: 12; P: ,008) Her iki yazar için de *olumlu yönde*

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

etkiledi diyenlerin oranı Ek 1’de ve Ek 2’de görüldüğü gibi Güneydoğu ve Doğu Anadolu’da diğer bölgelere nazaran çok daha fazladır. Olumsuz yönde etkilendiğini söyleyenler Pamuk için % 41,5; Şafak için ise % 24,5’tir.

15 ve 16. sorular Orhan Pamuk’un Nobel Edebiyat Ödülü’nü almasıyla alakalıdır. 15. soruda Orhan Pamuk’un Nobel Edebiyat Ödülü’nü almasını nasıl karşıladıkları sorulmuştur ve *Türk vatandaşı olarak gururlandım / edebî başarısı için verdiler / Türkiye’yi eleştirdiği için verdiler* ve *fikrim yok* şeklinde dört seçenek vardır. Ek 1’de görüldüğü gibi *Türk vatandaşı olarak gururlandım* diyenler bölgelere göre % 6,8 ile %14,7 arasında değişmektedir. *Edebî başarısı için verdiler* seçeneğini tercih edenler ise % 7,5 ile % 36,2 arasında değişmektedir. Bu soruya verilen cevaplarda da memleket değişkenine göre anlamlı farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır (x^2 : 64,736; sd: 18; P: ,000). *Edebî başarısı için verdiler* seçeneğini tercih edenler arasında Güneydoğu ve Doğu Anadolu’da % 36,2 ve % 25,0 iken diğer bölgelerden olanlarda çok daha düşük seviyelerdedir. Verilen cevaplarda dikkat çekici sonuç, Güneydoğu ve Doğu Anadolu dışındaki kalan bölgelerden olan öğrencilerin çoğunluğunun *Türkiye’yi eleştiren sözleri dolayısıyla verdiler* seçeneğini tercih etmeleridir ki Ege Bölgesinde bu oran % 76,5’tir.

16. soruda öğrencilerin Nobel Edebiyat Ödülü hakkında ne düşündüklerini sorgulamak için *edebiyat dünyasına faydalı buluyorum / siyasi amaçlar için veriliyor* ve *fikrim yok* seçenekleri sunulmaktadır. Ek 1’den de anlaşılacağı gibi verilen cevaplarda da anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Nobel Edebiyat Ödülünü edebiyat dünyası bakımından faydalı buluyorum diyenlerin oranı diğer bölgelerden olanlara göre Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu’da çok daha yüksek seviyededir. Tüm bölgelerde Nobel’in siyasi ve ideolojik amaçlar için verildiğini düşünenlerin ortalaması % 65 iken Ege bölgesinde % 82,4 gibi çok yüksek orandadır. Bu oranın en düşük olduğu bölge Güneydoğu Anadolu bölgesidir (% 31).

Sonuç:

Orhan Pamuk ve Elif Şafak gibi adından en fazla söz edilen yazarlarımızı üniversite öğrencilerinin ne kadar tanıyıp okuduklarının ve bu yazarlara karşı tavırlarının nasıl olduğunun tespit edildiği bu çalışmada hem yazarlar hem de çağdaş edebiyat dünyamız açısından dikkat çekici sonuçlar çıkmıştır.

1. alt problem olan Pamuk ve Şafak’ı öğrencilerin kim olarak tanıdıkları ve tanıma kaynaklarının neler olduğu

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

sorgulamasının cevabı olarak öğrenciler, her iki yazar için çok büyük oranda doğru tespit (roman yazarı) bulundular. % 13,9 oranında Şafak için *gazeteci* denmesi de gazetelerde köşe yazarlığı yapması dolayısıyladır. Öğrenciler, yazarları en fazla tanıma kaynağı olarak Pamuk için *televizyonu* (% 40,2) Şafak için *kitaplarını* (% 43,3) göstermişlerdir. Bunların dışında *gazete-dergiyi*, *çevreden duyduklarını* ve *interneti* de bilgilenme kaynağı olarak işaretlemişlerdir ki medya ve diğer iletişim araçlarının yazarların tanıtılmasında ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla bir yazarın “*tanınmışlığı*” medya ve iletişim araçlarıyla iç içe olmasıyla alakalıdır.

2. alt problem olan öğrencilerin Pamuk ve Şafak’ın romanlarını satın almaları ve okumaları bağlamında da dikkat çekici veriler ortaya çıkmıştır. Üniversite öğrencilerinin % 69,9’unun Pamuk’un, daha az da olsa % 51,6’sının Şafak’ın romanlarını almadıklarını belirtmesi Türkiye’deki kitap alıp okuma alışkanlığının düşüklüğünü göstermektedir. Pamuk’un romanlarının Şafak’a göre daha az oranda satın alındığının belirtilmesi başka araştırmalarla desteklenmesi gereken bir sonuçtur. Fakat anketimizdeki 8, 9 ve 10. sorulara verilen cevaplar ve 3. sorudaki memleket değişkenine göre Pamuk’a nazaran daha homojen dağılımın olması, Şafak’ın romanlarının Türkiye’de nispi olarak daha geniş kesimlerce beğenilip satın alındığı sonucunu vermektedir.

Öğrencilerin bir kısmının (% 28,7) Pamuk’un romanlarından kendilerinde olduğunu fakat henüz okumadıklarını, bir kısmının da (% 15,3) *okumuyorum* seçeneğini tercih ederek biraz da karşı bir tavır içinde olduklarını söylemek mümkündür. Ek 2’de görüldüğü üzere bu sonuçlar daha düşük oranda Şafak için de söz konusudur. Bu da öğrencilerin bir kısmının bir şekilde kitap aldığını fakat okumayabildiğini göstermektedir. Okuma niyeti pek olmasa da Escarpit’in de belirttiği gibi (Escarpit, 1967: 35) kültürlü olduğunu veya zevk inceliğine sahip olduğunu göstermek, okuyor görünmek için de kitap alındığı bilinmektedir. Ayrıca tanınmış yazarların kitaplarının sıradan bir tüketim malzemesi gibi alışveriş merkezleri raflarında “*tüketici*”ye sunulması okunmamak üzere kitap alımını arttıran bir durumdur.

Pamuk’un romanlarını okumaya başladığını bildiren öğrencilerin % 62,7’si *zevkle okuduğunu* veya *zorda olsa bitirdiğini* belirtirken % 37,3’ü beğenmediği veya anlayamadığı için bıraktığını belirtmişlerdir. Ek 2’de görüldüğü gibi Şafak’ın romanlarını okumaya başlayıp bitiremeyenlerin oranı çok daha düşüktür ki bu da Şafak’ın

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

romanlarının Pamuk'un romanlarına nazaran daha geniş kesimlerce okunabildiğini göstermektedir.

3. alt problem olan bu yazarların romanlarının çok satılma nedenleriyle alakalı olarak Pamuk için en fazla % 29,9'la *bazı çevrelerce desteklenmesi* işaretlenirken Şafak için % 46,6 ile *edebî başarısı* işaretlenmiştir. Ek 1 ve 2'de görüldüğü gibi reklam da azımsanmayacak oranda bir sebep olarak belirtilmektedir. Öğrenciler, bu yazarların romanlarını almalarında *çevre tavsiyesi* ve *dikkat çeken beyanları* seçeneklerini de başka sebepler olarak gösterirler. Onlara göre bu yazarların romanlarının satılmasında edebiyat ilgisiyle birlikte önemli oranda yazara karşı toplum kesimlerinin aldıkları tavırlar, piyasa ve pazarlama şartları, diğer siyasal ve sosyal şartlarla bölgesel farklılıklar da rol oynamaktadır.

4. alt problem, öğrencilerin ne kadarının bu yazarların romanlarını okudukları konusudur. Yukarıda gösterildiği gibi öğrencilerin yüksek sayılacak bir oranı bu yazarların romanlarını okumadıklarını ifade etmektedirler. Okumayanlar Şafak için tüm Türkiye'de daha homojen dağılırken, Pamuk'u okumadım diyenlerin en düşük Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu'da çıkması dikkat çekici bir sonuçtur. Hangi sebeple olursa olsun üniversite öğrencilerinin bu kadarının en tanınmış romancıların eserlerini okumaması okuma alışkanlığının azlığını göstermektedir ve çağdaş Türk edebiyatının toplumsal zemini hakkında da ipuçları vermektedir.

5. alt problem, öğrencilerin okudukları romanları beğenip beğenmemeleriyle alakalıdır. Orhan Pamuk'un romanlarını okuyanların % 39,6'sı *beğendim* ve *çok beğendim* seçeneklerini işaretlerken, beğenmelerine sebep olarak da en fazla *edebîliğini* ve seçtiği konulardan hoşlanmalarını göstermişlerdir. Beğenmemelerine sebep de romandaki düşünceler ve edebî açıdan başarısız bulmalarındır.

Şafak için *beğendim* ve *çok beğendim* seçeneğini işaretleyenlerin oranı % 63,4'tür ve beğenmelerinin sebebi olarak en fazla konularından hoşlanılmış olması gösterilmektedir. En fazla beğenmeme sebebi ise *düşüncelerinden hoşlanmamam* gösterilmiştir.

Bu sonuçlara göre Pamuk'un romanlarını okuyanların yarısından azı beğendiklerini söylemektedir. Yine Pamuk'un romanlarını beğendim diyenlerde en yüksek oran Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgesinden olan öğrencilerdedir. Bu da bize öğrencilerin romanları beğenilerinde bölge özelliklerinin ve politik tavırlarının etkili olduğunu göstermektedir. Şafak'ın romanlarını beğenme oranı daha yüksektir ve beğenip beğenmeyenler bölgeler arasında daha homojen bir dağılım içindedirler. Yalnız hem Pamuk'un hem Şafak'ın

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

romanlarını beğenmeme sebebi olarak en fazla *romandaki düşüncelerden hoşlanmamanın* gösterilmesi öğrencilerin romanlardaki olumsuz algılayabilecekleri düşüncelere karşı duyarlı olduklarının işaretidir. Elif Şafak'ın romanlarının daha fazla beğenilmiş olmasına karşılık romanlarındaki düşüncelerden hoşlanılmamasının öne çıkması Şafak'ın romanı Baba ve Piç'e karşı gösterilen tepkileri hatırlatmaktadır.

6. alt problem, Pamuk ve Şafak'ın romanlarının öğrencilerin düşüncelerini etkileyip etkilemedikleriyle ilgilidir. Bu problem için de yazarlara göre farklı sonuçlar çıkmıştır. Az ya da çok etkilendiğini söyleyenler Pamuk için % 22,3 iken, Şafak için % 50,9'dur. Görüldüğü gibi Şafak'ın romanlarından düşüncelerinin etkilendiğini belirten öğrenciler Pamuk'un romanlarından etkilendiğini belirtenlerin iki katından fazladır. Bu dikkat çekici sonucun sebeplerinin tam olarak belirlenmesi başka sorgulamaların da yapılmasını gerektirir. Fakat öğrencilerin bilhassa 8, 9 ve 10. anket sorularına verdikleri cevapların da yardımıyla Şafak'ın romanlarının daha fazla beğenilmiş olmasının bunda etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca, bu problem bağlamında da bölgesel ve politik özelliklerin etkili olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü cevaplarda Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu öğrenciler diğer bölgelerden olanlara nazaran daha fazla etkilendiklerini belirtmektedirler.

7. alt problem, Pamuk ve Şafak hakkında Türklüğe hakaret ettikleri iddialarıyla mahkemeye başvurulmasını öğrencilerin nasıl karşıladıklarıyla ilgilidir. Bu problem için yapılan sorgulamalar sonucunda, öğrencilerin yarıdan fazlasının (% 54,4) Pamuk için bu davaların açılması gerektiğini ve bunun ancak yarısı kadar bir oranın *fikir özgürlüğüne tahammülsüzlük* olarak gördüklerini belirtmeleri dikkat çekici bir sonuçtur. Şafak için *açılması gerekirdi* diyenler daha azdır. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'dan olan öğrenciler davaların açılmasına daha fazla karşı çıkarken diğer bölgelerden olanlar daha fazla açılması gerektiği kanaatinde dirler ki bölgesel özelliklere dayalı politik görüşlerin etkileri kendini yine göstermektedir.

8. alt problem ise öğrencilerin, Orhan Pamuk'un Nobel Edebiyat Ödülü'nü alması konusundaki düşünceleri üzerinedir. Öğrencilerin yarıdan fazlasının (% 61,2) Pamuk'un Türkiye'yi eleştirdiği için ödül aldığını ve yine % 65,6'sının Nobel Edebiyat Ödülünün siyasi amaçlar için verildiğini düşünmeleri dikkat çekici sonuçlardır. Bunlar da öğrencilerin çoğunluğunun, Nobel Edebiyat Ödülünü verenlere güvenmediklerini, onların edebiyatı siyasete alet ettikleri kanaatinde olduklarını göstermektedir. Bunun yanında,

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

öğrencilerin de edebiyatı siyasal ve sosyal hayatla iç içe gören bir anlayış içinde olduklarını düşündürmektedir.

Pamuk'un Nobel Edebiyat Ödülünü alması ve Nobel Edebiyat Ödüleriyle ilgili olarak da Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden olan öğrencilerin tutumları ile diğer bölgelerden olanların tutumları farklılaşmaktadır. Doğu ve Güneydoğulular daha fazla Pamuk'un ödülü hak ettiğini düşünürken, diğer bölgelerden olanlar bu ödülün Pamuk'un Türkiye'yi eleştiren sözleri dolayısıyla verildiği kanaatindedirler ki bu konuda da bölgelere dayalı toplumsal ve politik farklılıkların etkili olduğu görülmektedir.

Netice olarak, çağdaş Türk edebiyatının iki önemli ismi Orhan Pamuk ve Elif Şafak'ın üniversite öğrencilerince algılanmasında Türkiye'nin içinde bulunduğu toplumsal, siyasal ve ekonomik şartların etkili olduğu anlaşılmaktadır. Buradan hareketle çağdaş Türk edebiyatının toplumsal dinamiklere göre algılanan ve bu dinamikler içinde gelişen bir olgu olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- ARSAL, Sadri Maksudî (1979). **Milliyet Duygusunun Sosyolojik Esasları**, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- ESCARPİT, Robert (1968). **Edebiyat Sosyolojisi**,(Çev.: Ali Turkey Yazıcı), İstanbul: Remzi Kitapevi.
- GOLDMAN, Lucien (2005). **Roman Sosyolojisi**, Çev.: Ayberk Erkay), Ankara: Birleşik.
- KARASAR, Niyazi (2006). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MORAN, Berna (1983). **Edebiyat Kuramları ve Eleştiri**, İstanbul: Cem Yayınevi.
- POSPELOV, Gennady N. (1984). **Edebiyat Bilimi-I**, Çev.: Yılmaz Onay, Ankara: Bilim ve sanat Yayınları.
- SAUNDERS, Frances Stonor (2004). **Parayı Verdi Düdüğü Çaldı**, Çev.: Ülke İnce, İstanbul: Doğan Kitap.
- WELLEK, Rene ve WARREN Austin (1983). **Edebiyat Biliminin Temelleri**, Çev.: Ahmet Edip Uysal, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

Ek 1: ORHAN PAMUK ANKETİ SONUÇLARI

1.Orhan Pamuk kimdir?	Gazeteci		Roman yazarı		Bilmiyorum							
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	115	23,9	316	65,6	51	10,6						
2. Orhan Pamuk hakkındaki bilgilerinizin kaynağı en fazla hangisidir?	Televizyon		Gazete-dergi		İnternet		Kitapları		Çevreden duyduklarım			
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	194	40,2	63	13,1	20	4,1	146	30,3	59	12,2		
3. Orhan Pamuk'un romanlarını satın aldınız mı?	Hayır		1 tane		2 tane		3 ve yukarı		Hepsini			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	339	69,9	69	14,2	51	10,5	24	4,9	2	0,4		
4. Pamuk'un romanlarından sizde olduğu hâlde okumadığımız oldu mu?	Evet		Hayır		Okumuyorum							
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	101	28,7	197	56	54	15,3						
5. Orhan Pamuk'un romanlarını aldysanız bunda en etkin sebep hangisidir?	Reklamlar		Televizyon konuşmaları		Çevre tavsiyesi		Okuma isteğim		Kendisini beğenmem		Diğer	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	31	10,2	50	16,4	40	13,1	57	18,7	38	12,5	89	29,2
6. Orhan Pamuk'un romanlarının çok satmasının en önemli sebebi ne olabilir?	Reklam		Edebi başarısı		Dikkat çeken beyanları		Bazı çevrelerce desteklenmesi		Hepsi			
	f	%	f	%	F	%	F	%	f	%	f	%
	64	13,7	83	17,7	113	24,1	140	29,9	68	14,5		
7. Orhan Pamuk'un romanlarını okudunuz mu?	Hiç okumadım		1 kitap okudum		2 kitap okudum		2'den fazla okudum		Hepsini okudum			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	279	57,9	114	23,7	47	9,8	41	8,5	1	0,2		
8. Orhan Pamuk'un okuduğunuz romanlarını beğendiniz mi?	Çok beğendim		beğendim		Fikrim yok		Beğenmedim		Hiç beğenmedim			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	29	7,5	120	32,1	164	43,9	39	10,4	23	6,1		
9.Orhan Pamuk'un romanlarını beğendiyseniz sebebi nedir?	Kolay anlamış olmam		Konularından hoşlanmış olmam		Edebi açıdan beğenmiş olmam		Kendisini sevmiş olmam		Düşüncelerinden hoşlanmış olmam			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	19	10,9	55	31,4	81	46,3	3	1,7	17	9,7		
10.Orhan Pamuk'un romanlarını beğenmediyseniz sebebi nedir?	Anlamakta güçlük çekmem		Konularından hoşlanmamam		Edebi açıdan beğenmemem		Kendisini sevmiyor olmam		Romandaki düşüncelerden hoşlanmamam			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	22	11,5	24	12,6	25	13,1	69	6,1	51	26,7		
11.Orhan pamuk'un romanlarından okumaya başlayıp da bıraktığımız oldu mu?	Hayır, zevkle okudum		Hayır, zor da olsa bitirdim		Evet beğenmedim		Evet anlayamadım					
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	65	26,6	88	36,1	69	28,3	22	9				
12.Orhan Pamuk'un romanlarının	Evet, çok etkiledi		Biraz etkiledi		Etkilemedi		Hiç etkilemedi					
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

düşüncelerinizi etkilediğini söyleyebilir misiniz?	14	4.1	62	18.2	115	33.7	150	44						
13.Orhan Pamuk için Türklüğe hakaret ettiği iddiasıyla mahkemeye başvurulmasını nasıl karşılıyorsunuz?	Fikir özgürlüğüne tahammülsüzlük		Fikrim yok		Açılması gerekirdi									
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	96	20.6	116	24.9	253	54.4								
14.Orhan Pamuk'a dava açılması onunla ilgili görüşlerinizi etkiledi mi?	Etkilemedi		Olumlu yönde etkiledi		Olumsuz yönde etkiledi									
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	240	52.7	26	5.7	189	41.5								
15.Orhan Pamuk'un Nobel Edebiyat Ödülü'nü almasını nasıl buluyorsunuz?	Türk vatandaşı olarak gururlandım		Edebi başarısı için verdiler		Türkiye'yi eleştirdiği için verdiler		Fikrim yok							
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	44	9.2	73	15.2	293	61.2	69	14.4						
16.Nobel Edebiyat Ödülü hakkında ne düşünüyorsunuz?	Edebiyat dünyasına faydalı buluyorum		Siyasi amaçlar için veriliyor		Fikrim yok									
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	115	23.9	316	65.6	51	10.6								

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

Ek 2: ELİF ŞAFAK ANKETİ SONUÇLARI

1. Elif Şafak kimdir?	Gazeteci		Roman yazarı		Akademisyen		Bilmiyorum					
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	67	13,9	391	81,3	20	4,2						
2. Elif Şafak hakkındaki bilgilerinizin kaynağı en fazla hangisidir?	Televizyon		Gazete-dergi		İnternet		Kitapları		Çevreden duyduklarım			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	64	13,7	109	23,4	23	4,9	202	43,3	68	14,6		
3. Elif Şafak'ın romanlarından satın aldınız mı?	Hayır		1 tane		2 tane		3 ve yukarı		Hepsini			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	245	51,6	127	26,7	59	12,4	38	8	6	1,3		
4. Elif Şafak'ın romanlarından sizde olduğu hâlde okumadığınız oldu mu?	Evet		Hayır		Okumuyorum							
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	87	24,2	237	65,8	36	10						
5. Elif Şafak'ın romanlarını aldığınız buda en etkin sebep hangisidir?	Reklamlar		Televizyon konuşmaları		Çevre tavsiyesi		Okuma isteğim		Kendisini beğenmem		Diğer	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	35	10,4	15	4,5	113	33,6	55	16,4	69	20,5	49	14,6
6. Elif Şafak'ın romanlarının çok satmasının en önemli sebebi ne olabilir?	Reklam		Edebi başarısı		Dikkat çeken beyanları		Bazı çevrelerce desteklenmesi		Hepsi			
	f	%	f	%	F	%	F	%	f	%	f	%
	84	19	206	46,6	60	13,6	36	8,1	56	12,7		
7. Elif Şafak'ın romanlarını okudunuz mu?	Hiç okudum		1 tane okudum		2 tane okudum		2'den fazla okudum		Hepsini okudum			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	206	43,7	139	29,5	62	13,2	56	11,9	8	1,7		
8. Elif Şafak'ın okuduğunuz romanlarını beğendiniz mi?	Çok beğendim		beğendim		Fikrim yok		Beğenmedim		Hiç beğenmedim			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	98	26,9	133	36,5	96	26,4	28	7,7	9	2,5		
9. Elif Şafak'ın romanlarını beğendiyseniz sebebi nedir?	Kolay anlamış olmam		Konularından hoşlanmış olmam		Edebi açıdan beğenmiş olmam		Kendisini sevmiş olmam		Düşüncelerinden hoşlanmış olmam			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	7	2,7	129	49,6	96	36,9	3	1,2	25	9,6		
10. Elif Şafak'ın romanlarını beğenmediyseniz sebebi nedir?	Anlamakta güçlük çekmem		Konularından hoşlanmamam		Edebi açıdan beğenmemem		Kendisini sevmiyor olmam		Romandaki düşüncelerden hoşlanmamam			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	8	8,2	19	19,4	24	24,5	18	18,4	29	29,6		
11. Elif Şafak'ın romanlarından okumaya başlayıp da bıraktığınız oldu mu?	Hayır, zevkle okudum		Hayır, zor da olsa bitirdim		Evet beğenmedim		Evet anlayamadım					
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	172	66,2	40	15,4	37	14,2	11	4,2				
12. Elif Şafak'ın romanlarının düşüncelerinizi etkilediğini söyleyebilir misiniz?	Evet, çok etkiledi		Biraz etkiledi		Etkilemedi		Hiç etkilemedi					
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	41	12,1	132	38,8	900	26,5	77	22,6				
13. Elif Şafak için Türklüğe hakaret ettiği iddiasıyla mahkemeye	Fikir özgürlüğüne tahammülsüzlük		Fikrim yok		Açılması gerekirdi							
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	92	21,4	228	53,1	109	25,4						

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010

başvurulmasını nasıl karşılıyorsunuz?														
14. Elif Şafak'a dava açılması onunla ilgili görüşlerinizi etkiledi mi?	Etkilemedi		Olumlu yönde etkiledi		Olumsuz yönde etkiledi									
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	293	71,1	18	4,4	101	24,5								